

MUZIKOLOGICKÁ KONFERENCE O HUDEBNÍ DOKUMENTACI V BRATISLAVĚ

PhDr. Julius Hůlek, Mgr. Zuzana Petrášková
Národní knihovna ČR

Konference **Hudebněhistorické prameny - dokumentace, ochrana, prezentace** se uskutečnila ve dnech 24. až 26. listopadu 1998 v budově Bašty Luginsland v areálu Bratislavského hradu. Uspořádalo ji Hudební muzeum Slovenského národního muzea.

Konferenci otevřel zásadní referát *Dariny Múdré*, přední specialistky na dokumentaci hudebních pramenů historického charakteru na Slovensku, zaměřené zejména na slovenskou hudební kulturu 18. století. Její příspěvek „Instrument der Musikwissenschaft? - Slovenský katalog hudebněhistorických pramenů, projekt a rezultáty v letech 1967 až 1989“ už svým názvem předdeslal smysl celé třídenní akce (připomeňme, že německé sousloví parafrázuje snahy bývalého hlavního redaktora mezinárodní akce RISM *Joachima Schlichteho* po smyslu soupisových aktivit týkajících se hudebních pramenů, zejména historicky vzdálenějších). Ve svém obsáhlém a obsažném příspěvku podala přehled zpracovaných sbírek svého druhu, dosud publikovaných soupisů, pramenů využitých k ediční činnosti, zrekapitulovala trojstrannou spolupráci na tomto poli mezi bývalým Československem, Maďarskem a Rakouskem, zhodnotila dosavadní spolupráci mezi slovenskou a českou soupisovou akcí, o nichž ještě bude řeč, včetně nezastupitelné pomoci notového incipitového katalogu Souborného hudebního katalogu v hudebním oddělení Národní knihovny ČR při četném zjišťování a ověřování autorůsky sporných či anonymních skladeb.

Současný stav slovenské soupisové akce zhodnotila *Miriam Lehotská* (její současný garant) a nastínila její perspektivy. Plynulé pokračování vstupní trojice zásadních příspěvků završila *Zuzana Petrášková* (NK ČR) charakteristikou a systematikou Souborného hudebního katalogu v NK ČR. Slovenský i český katalog vznikaly a rozvíjely se ve stejné době (polovina 60. let) a navíc mají řadu společných rysů i problémů - včetně přechodu na automatizovaný systém PIKaDO.

Všechny tři referáty vyvolaly spontánní diskusi (diskuse, jak ještě uvidíme, byla vůbec silnou stránkou bratislavské konference). Debatovalo se o možnostech publikování hotových soupisů, možnostech finanční podpory činnosti pojednávaných soupisových akcí, ale především o jejich využívání včetně publikování samotných hudebních pramenů. Byly diskutovány i stále nejasné otázky jako je copyright informačníchází, „zdravě“ relativní omezení badatelského přístupu ke sbírce, která je právě zpracovávána a další.

První blok konference, nazvaný **Historie, současnost a perspektivy dokumentace hudebněhistorických pramenů na Slovensku a v zahraničí**, byl de facto retrospektivní přehledkou činnosti předních institucí věnujících se uchovávání, ochraně a zpracování hudebněhistorických dokumentů. *Viera Sedláková* rekapitulovala činnost Oddělení hudebních rukopisů Matice slovenské v Martině, zvláště vydávání edice faksimilií Monumenta Musica Slovaca, dvanácti ročníků sborníku Hudobný archív, přinášejícího informace o zpracovaných sbírkách, jakož i další způsoby prezentace pramenů formou výstav a podkladů pro nahrávky a interpretační účely. Obdobně referovala o povaze fondů Literárního a hudebního muzea v Banské Bystrici a jejich prezentaci formou soupisů výstav, koncertů a CD-ROM *Marianna Bárdiová*. Automatizovaný program zpracování užívaný Hudebním muzeem SNM představily *Jana Kalinayová* a *Gabriela Šedová* - jde o uživatelsky „přívětivý“ program Digles base 4, který má tendence k vývoji nových verzí podle námětů uživatelů a jeho údaje lze konvertovat do jiných struktur i transportovat do textových editorů. První den konference uzavřel důkladný příspěvek *Klausa Keila*, současného vedoucího redaktora dlouholeté retrospektivní bibliografie hudebních pramenů RISM (Mezinárodní soupis hudebních pramenů) ve Frankfurtu nad Mohanem, o široké, vpravdě celosvětové aktivitě jeho pracoviště.

Ve druhém bloku konference, nazvaném **Metody a nástroje zpracování hudebněhistorických pramenů**, přednesly dvě muzikoložky z Muzea české hudby v Praze hutné příspěvky týkající se fondu jejich instituce - jednak tamějšího hudebního archivu (*Markéta Kabelková*) a jednak sbírky sekundárních hudebních pramenů, zejména oddílu koncertních programů (*Kateřina Maýrová*). Bylo by dobře, kdyby oba mohly být publikovány v odborném tisku s odpovídající dokumentaristickou přílohou. Uvedené příspěvky předcházely referát mladé moravské muzikoložky *Jany Slimáčkové*, objeveně srovnávající tzv. Dubenovu sbírku v Uppsale s proslulou lichtenštejnskou hudební sbírkou z Kroměříže, jedinečným, evropsky významným pramenným zdrojem poznání barokní hudby 17. století.

Třetí tematický blok **Vědeckovýzkumné projekty v oblasti hudební historiografie** zahájila příspěvkem *Marta Hulková*, v němž shrnula především zkušenosti z vlastní ediční praxe vydávání pramenů staré hudby na Slovensku, včetně výhledů do budoucna. Příspěvek *Jan-ky Petöczové* vhodně upozornil na památky vícesborové hudební tvorby ve spišských hudebněhistorických archívech (geograficky původní tvorbou žánrově hojněji zastoupené než v ČR). K těžišti tohoto tematického bloku výrazně přispěl *Ladislav Kačic* „kmenovým“ tématem výzkumu hudby řeholních řádů na Slovensku, čímž zároveň skrytě připomenul, že by právě jemu mělo být věnováno daleko více pozornosti i v ČR, a to vzhledem k dochovanosti pramenů i celých sbírek. Poté navázala *Darina Múdra* a shrnula své bohaté zkušenosti a znalosti v mezinárodním kontextu (zejména vzhledem k sou-

pisové akci RISM) a rozšířila tak svůj zásadní příspěvek z minulého dne.

Dvakrát byla věnována pozornost slovenské duchovní písni (rozumí se, že v rozmezí zhruba 16. až 18. století), a to jak evangelické (*L'udovít Vajdička*), tak katolické (*Peter Ruščin*). Oba badatelé, reprezentující jak střední, tak mladou generaci, se tématu zhostili výborně. Jde o téma, které eminentně zajímá také českou sféru, na Slovensku navíc na sebe zvýšenou měrou upozorňuje též problematika duchovní písně pravoslavné i židovské, včetně duchovní písně jazykově německé.

V třetím bloku pak pokračoval prof. dr. *Jiří Sehnal* z brněnské Masarykovy univerzity souhrnnou, dokumentačně bohatě podloženou studií „Dějiny hudby na Moravě jako problém“. Důležitou „doplňkovou“ funkci plnily různorodé, ale tematicky závažné příspěvky o hudbě 19. století na Slovensku (*Jana Lengová*), o tamějším hudebním „nástrojárství“ (*Eva Szorádová*) a o výzkumu sekundárních hudebních pramenů, vhodně doplňujícím jeho český pendant.

Páteří referátů dvoudílného čtvrtého bloku nazvaného **„Ochrana pramenů“** byl, vedle věcně shrnujícího a komentujícího *Vladimíra Bukovského*, důkladný příspěvek *Ivana Galamboše* už svým názvem výmluvně poukazující na komplikovanost daného tématu - „Spolupráce správce fondu - historika, restaurátora - při vytváření restaurátorského záměru pro restaurování historických pramenů“. Byl příkladně doplněn bohatou názornou dokumentací a komentáři.

Poslední třetí den (respektive půlden) konference vyplnil pátý blok nazvaný **Formy prezentace hudebněhistorických pramenů a výzkumů**. Dlužno říci, že předčil všechna očekávání tím, že zdaleka nebyl pouhým „apendixovým“ článkem programu, jak by se ze srovnání se závěry jiných podobných akcí snad mohlo zdát. Naopak - ve světle názorů v pozitivním slova smyslu teoretizujících praktiků se začaly zřetelněji rýsovat perspektivní důsledky smysluplné hudební dokumentace. Z hlediska vydávání staré hudby je nahlédl *Vladimír Rusó*, širší formulaci problému nabídl příspěvek *Prezentace hudebněhistorických prací: kde kdy, jak?* (*Alžběta Rajterová*), těsně spojený s „lamentací“ hudebního vydavatele (*I. Valentovič*) a nakonec bylo v této souvislosti upozorněno na smutnou perspektivu zániku odborného periodika vskutku kosmopolitní úrovně „Musicologica Slovaca“.

Bylo dobře, že na tak mnohostranné konferenci o hudební dokumentaci bylo pojednáno i o problematice hudební ikonografie (*Eva Paulová*), byť ze zdánlivě limitovaného pohledu jedné instituce - Muzea české hudby v Praze. Navazující příspěvek *Ivana Mačáka*, známého a navýsost kompetentního slovenského specialisty na hudební ikonografii a organologii, se zdánlivě „nenápadným“ názvem „Prezentace výsledků hudební dokumentace prostřednictvím výstav“ lze hodnotit jako jednu z dominant zdařilé a příkladné akce.

Dobře připravená a zorganizovaná specializovaná konference slovenských kolegů názorně demonstrovala

nepostradatelnou propojenost hudebnědokumentační práce s muzikologií. V tom - lze se domnívat - zdravě nastavila zrcadlo svým českým partnerům. Na druhé straně musíme připomenout, že hudební dokumentace v ČR to má mnohem těžší - už jen proto, že objem reálně dochované pramenné základny (a tím pádem i její zpracovanosti) tu je mnohonásobně vyšší. V Bratislavě se také hodně diskutovalo - věcně, problémově i kriticky, a to v průběhu odvíjejícího se programu se vzrůstající intenzitou. Za všechny zmíníme alespoň trefné a zasvěcené diskusní příspěvky předního slovenského muzikologa a hudebního estetika prof. dr. *Pavola Poláka*, specializovaného na hudbu baroka a klasicismu.

Bratislavská konference nejen v pravý čas, ale i vkusně a opravdu reprezentativně pamatovala na doprovodné společenské akce. Mladý varhaník *Marek Vrábel* na večerním koncertu druhého konferenčního dne příjemně překvapil a udivil neomylnou virtuozitou i citlivou dramaturgií, konkrétně výběrem jedinečných historických

pramenů historického charakteru zařazených do programu, dokumentujících kulturu varhanního umění na Slovensku v minulosti, spolu se známými jmény varhanního repertoáru časově vzdálenějších období i našeho století (J. S. Bach, A. P. F. Bořly a především úchvatný Miloš Sokola na závěr). Recepce v prostorách Bratislavského hradu, která vystřídala koncert, byla příležitostí k neformálnímu diskusnímu dořešení mnohého, co na konferenci bylo předneseno.

Předvánoční konference o hudební dokumentaci v Bratislavě, týkající se především hudebních pramenů historické povahy, poskytla na závěr roku 1998 pěkný příklad erudovanosti a připravenosti slovenských muzikologů, jakož i příslib jejich perspektivní a plodné spolupráce s českými kolegy, zejména z řad mladší generace. Jestliže z pojednávaného tří denního rokování vyjde slibovaný sborník, přibude jeden svazek potřebné a dlouho postrádané instruktivní literatury pro muzikology a hudební historiky, kteří se zabývají dokumentací.

